

ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ ΜΕ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ

Εικόνα εξωφύλλου: Artesiawells | Dreamstime.com

Σχεδιασμός: Ecoavantis

Επιμέλεια κειμένου:

Κέντρο Μεσογειακής Συνεργασίας της Διεθνούς Ένωσης για τη Προστασία της Φύσης (IUCN)

Αυτή η Χάρτα δημιουργήθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος – Γραφείο Προστασίας της Φύσης και Δασικής Πολιτικής της **Αυτόνομης Περιφέρειας της Σαρδηνίας** (Ιταλία), το Δημόσιο Ίδρυμα **Natura-Jadera** για τη Διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών στην Επαρχία του Ζαντάρ (Κροατία), τη **Διοικητική Περιφέρεια Προβηγκία-Άλπεις-Κυανή Ακτή** (Γαλλία), την **Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας** (Ελλάδα), το **Περιφερειακό Υπουργείο Περιβάλλοντος των Βαλεαρίδων Νήσων** (Ισπανία), το **Κέντρο Μεσογειακής Συνεργασίας της Διεθνούς Ένωσης για τη Προστασία της Φύσης (IUCN)**, το **Ινστιτούτο για τη Μελέτη Ανθρωπογενών Επιπτώσεων και Βιωσιμότητας στο Θαλάσσιο Περιβάλλον του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας Council** (Ιταλία), την **Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης** (Ελλάδα) και το **Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας Ενάλια Φύσις** (Κύπρος), ως μέρος του έργου POSBEMED2 (2019-2022) που χρηματοδοτείται από την ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος Interreg MED.

**ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ
ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ
ΜΕ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ**

Η ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ

Η ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ ΜΕ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ ΣΥΝΙΣΤΑ ΜΙΑ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΠΟΥ ΕΣΤΙΑΖΕΙ ΣΤΟΝ ΦΥΣΙΚΟ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΛΙΩΝ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΩΘΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΑΚΡΟΠΡΟΘΕΣΜΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ.

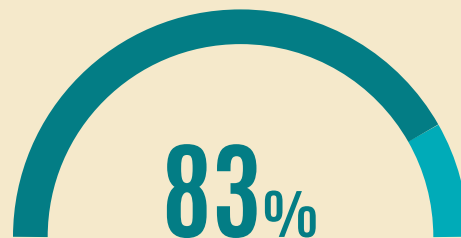
Η ακτογραμμή της Μεσογείου συνιστά ένα ιδιαίτερο και μοναδικό φυσικό κεφάλαιο που υποστηρίζει μεγάλο μέρος της οικονομίας και της ευημερίας των τοπικών κοινωνιών. Οι παραλίες στη Μεσόγειο ποικίλλουν από πολυτελείς σε αστικές ή ημιαστικές περιοχές, έως απομονωμένες σε απομακρυσμένους οικισμούς. Σχεδόν όλες οι χώρες που βρέχονται από τη Μεσόγειο έχουν αμμώδεις παραλίες, στο βυθό των οποίων φυτρώνει το ξεχωριστό θαλάσσιο γρασίδι Ποσειδωνία (*Posidonia oceanica*).

Σήμερα, η ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου αποτελεί κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως τόσο για εσωτερικούς, όσο και για διεθνείς επισκέπτες και ο παράκτιος τουρισμός αποτελεί οικονομικό πυλώνα των περιοχών. Οι περιβαλλοντικές πιέσεις λόγω των ανθρωπογενών δραστηριοτήτων έχουν αντίκτυπο στο φυσικό περιβάλλον και τη βιοποικιλότητα αλλά και στον τουριστικό κλάδο αφού μειώνουν την ελκυστικότητα των παράκτιων περιοχών. Επιπλέον, η Μεσογειακή

κή λεκάνη είναι ιδιαίτερα ευάλωτη στις επιπτώσεις της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής. Οι παράκτιες περιοχές ιδιαίτερα αντιμετωπίζουν αυξημένες προκλήσεις, όπως έντονη διάβρωση, καταιγίδες, αυξημένες θερμοκρασίες της θάλασσας και του αέρα και πλημμύρες.

Το μεγαλύτερο μέρος της Μεσογειακής ακτογραμμής βρίσκεται πλέον υπό εντατική διαχείριση. Σε πολλές παραλίες αποτελεί κοινή πρακτική, μεταξύ άλλων, η απομάκρυνση των θημώνων Ποσειδωνίας, που σχηματίζονται κατά κύριο λόγο από τα φύλλα του φυτού που ξεβράζονται στην ακτή όπου αναμειγνύονται με άμμο και οργανική ύλη. Αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο ότι τα λιβάδια Ποσειδωνίας και οι θημώνες που σχηματίζονται περιστασιακά στις ακτές μπορούν να παίξουν καταλυτικό ρόλο για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, όντας ταυτόχρονα σημαντικές δεξαμενές βιοποικιλότητας. Τα τεράστια υποβρύχια λιβάδια που σχηματίζει η Ποσειδωνία συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας του νερού, στην αύξηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και στη μείωση της ενέργειας των κυμάτων, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια ισχυρών καταιγίδων. Οι θημώνες προστατεύουν την ακτή από τη διάβρωση και την απώλεια άμμου και υποστηρίζουν συνολικά τη σταθερότητα των παρακείμενων αμμοθινικών συστημάτων. Η Ποσειδωνία είναι ένα πολύτιμο φυσικό αγαθό της Μεσογείου που παίζει θεμελιώδη ρόλο στην προστασία του παράκτιου περιβάλλοντος.

Η μελλοντική διαχείριση οφείλει να ανταποκρίνεται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες σε αυτά τα δυναμικά περιβάλλοντα, και να αντιμετωπίζει τον κίνδυνο διάβρωσης, την απώλεια βιοποικιλότητας και την τουριστική ανάπτυξη ώστε να επιτευχθεί τελικά θετικό αποτέλεσμα. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει την υιοθέτηση δημιουργικών λύσεων βασισμένων στη φύση και τις φυσικές διεργασίες (Nature-based Solutions) με βάση την Ποσειδωνία, με εντατικές προσπάθειες για τη διάχυση γνώσης, την επικοινωνία, τον συντονισμό καθώς και τη διαμόρφωση βέλτιστων πολιτικών και πρακτικών.

Το 83% των ερωτηθέντων τοπικών αρχών απομακρύνουν τις αποθέσεις και τους θημώνες Ποσειδωνίας κάθε χρόνο σε ορισμένες ή όλες τις παραλίες τους, συμπεριλαμβανομένων αυτών σε προστατευόμενων περιοχών (έργο POSBEMED, 2018).

Ο τουρισμός

αποτελεί το

92%

της οικονομικής δραστηριότητας που σχετίζεται με τη θάλασσα στη Μεσόγειο

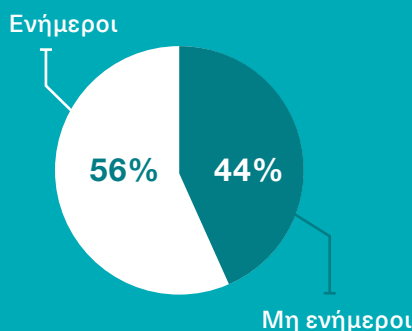
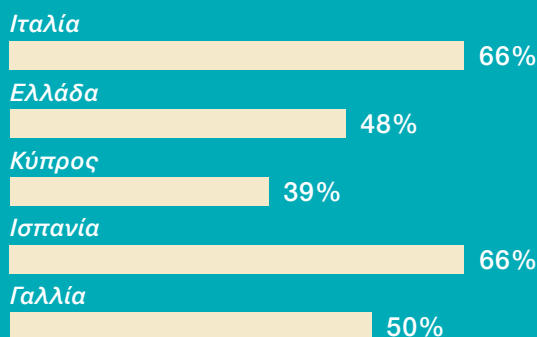
Τα οφέλη

από τον τουρισμό που προέρχονται από οικοσυστημικές υπηρεσίες και η προσλαμβανόμενη αξία που απορρέει από τη φύση εκτιμώνται σε

€17 ΔΙΣ/ΕΤΟΣ

Ενημέρωση του κοινού για τον οικολογικό ρόλο των θημώνων:

Συνολική γνώση του κοινού στις χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα. (2018).

Θημώνες Ποσειδωνίας και ινώδεις μπάλες που σχηματίζονται με τον κυματισμό από θραύσματα ριζωμάτων, ίνες και φύλλα του φυτού αναμεμιγμένα με άμμο.

ΓΙΑΤΙ ΜΙΑ ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ;

Η **Κοινή Χάρτα Δέσμευσης Διατήρησης των Μεσογειακών Ακτών με Ποσειδωνία** στοχεύει στη δημιουργία ενός σταθερού πλαισίου συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων επιπέδων της τοπικής αυτοδιοίκησης και των ενδιαφερόμενων μερών σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, με στόχο την προώθηση βιώσιμων και φυσικών πρακτικών διαχείρισης για παραλίες με Ποσειδωνία. Η Χάρτα συμβάλλει στη δημιουργία ενός ενεργού δικτύου ενδιαφερόμενων μερών σε όλη τη Μεσόγειο και στοχεύει στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σημασία της προστασίας αυτών των πολύτιμων θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.

Η υπογραφή της Χάρτας δηλώνει τη συμμετοχή σε ένα εκτενές δίκτυο περιφερειών, δημοτικών αρχών και ενδιαφερόμενων μερών σε όλη τη Μεσόγειο, που δεσμεύονται να υλοποιούν δράσεις για την προστασία και τη διατήρηση της φυσικότητας παραλιών με Ποσειδωνία. Σηματοδοτεί το πραγματικό ενδιαφέρον για συμμετοχή στην τοπική ανάπτυξη και τη δημιουργία πολύτιμων συνεργειών για την προστασία ενός μοναδικού Μεσογειακού φυσικού κεφαλαίου και τη διατήρησή του για τις μελλοντικές γενιές. Οι υπογράφωντες της Χάρτας είναι πρεσβευτές αυτών των κοινών αρχών και εκφράζουν τη δέσμευσή τους για τη δημιουργία και εφαρμογή ενός σχεδίου δράσης με στόχο τη μακροπρόθεσμη προστασία της παράκτιας ζώνης.

Η Χάρτα συνιστά μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που επιδιώκει:

- 1** Την αναγνώριση του μοναδικού, φυσικού και αυθεντικού χαρακτήρα των Μεσογειακών παραλιών.
- 2** Τη διαχείριση των Μεσογειακών παραλιών με σεβασμό και ιδιαίτερη προσοχή στην πανίδα και τη χλωρίδα που φιλοξενούν.
- 3** Την ενίσχυση της πολιτιστικής ταυτότητας των παραλιών της Μεσογείου.
- 4** Την ανάπτυξη της παράκτιας οικονομίας με τρόπο που συνυπολογίζει τη συμβολή της Ποσειδωνίας στη διασφάλιση της ποιότητας του παράκτιου οικοσυστήματος.
- 5** Την προώθηση υγιών παραλιών που αντικατοπτρίζουν την καλή ποιότητα των υδάτων κολύμβησης και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.
- 6** Τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και των παραλιών για τις μελλοντικές γενιές.
- 7** Τη διαφύλαξη της ομορφιάς και της μοναδικότητας του Μεσογειακού παράκτιου τοπίου.
- 8** Τη διασφάλιση καθαρών παραλιών που είναι προσβάσιμες σε όλους.
- 9** Τη διατήρηση των οικολογικών χαρακτηριστικών των παραλιών με στόχο την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των ακτών της Μεσογείου στην κλιματική αλλαγή.

Dreamstime.com

ΠΟΙΟΣ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΥΠΟΓΡΑΨΕΙ ΤΗ ΧΑΡΤΑ;

Η **Χάρτα** επιδιώκει να εξασφαλίσει την υποστήριξη των κεντρικών και αποκεντρωμένων διοικήσεων, των τοπικών δημοτικών αρχών, των ενδιαφερόμενων μερών και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών της Μεσογείου σε όλους τους τομείς. Στοχεύει στη δημιουργία ενός σταθερού δικτύου τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών που θα προάγει την εδραίωση ουσιαστικών συνεργασιών με ενδιαφερόμενους τοπικούς φορείς και κοινότητες.

Ωστόσο, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι η Κοινή Χάρτα είναι ανοιχτή προς υπογραφή από κάθε οργανισμό, ίδρυμα και ενδιαφερόμενο μέρος και ενθαρρύνει τη συμμετοχή κάθε φορέα στο πλαίσιο των διαθέσιμων δυνατοτήτων και πόρων του.

Υπογράφοντας
τη Χάρτα

Αποκεντρωμένη
διοίκηση και τοπική
αυτοδιοίκηση

Ιδιωτικές
επιχειρήσεις,
σύλλογοι και
οργανισμοί

Άλλοι
ενδιαφερόμενοι,
π.χ. ακαδημαϊκά
ιδρύματα, ομάδες της
κοινωνίας των πολιτών
και μεμονωμένοι
πολίτες

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΡΤΑΣ

1 Προώθηση της δέσμευσης στη Χάρτα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

2 Συμμετοχή στην ανάπτυξη της γνώσης για τα συστήματα Ποσειδωνίας, ακτών και αμμοθινών και γενικότερα για τα Μεσογειακά παράκτια οικοσυστήματα.

3 Ευαισθητοποίηση, ενημέρωση, εκπαίδευση ή ενδυνάμωση των φορέων που σχετίζονται με παράκτιες δραστηριότητες, προκειμένου να κατανοήσουν καλύτερα και να προστατέψουν τους θημώνες και τα Μεσογειακά παράκτια συστήματα.

4 Αλλαγή συλλογικών και ατομικών συμπεριφορών και πρακτικών σχετικά με την παρουσία των θημώνων Ποσειδωνίας στις παραλίες, ώστε γνώμονας να είναι η διατήρησή τους.

5 Προώθηση και διάδοση βέλτιστων πρακτικών διαχείρισης παραλιών, οι οποίες συνάδουν με το φυσικό τους χαρακτήρα και ενθαρρύνουν την ανταλλαγή εμπειριών.

6 Ενσωμάτωση λύσεων βασισμένων στην φύση και τις φυσικές διεργασίες καθώς και προσεγγίσεων που βασίζονται στις οικοσυστημικές υπηρεσίες στη διαχείριση των ακτών της Μεσογείου.

7 Συμμόρφωση με τους ισχύοντες περιφερειακούς, εθνικούς και Ευρωπαϊκούς κανονισμούς σχετικά με τα λιβάδια και τους θημώνες Ποσειδωνίας, ή προώθηση της εφαρμογής κανονισμών σε χώρες ή περιοχές όπου δεν υπάρχουν.

8 Ανταλλαγή γνώσεων και παροχή υποστήριξης σε όσους ξεκινούν αυτή τη διαδικασία.

Η Χάρτα ευθυγραμμίζεται με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, το Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα μετά το 2020, καθώς και με τους στόχους της Δεκαετίας Ωκεανογραφίας για Βιώσιμη Ανάπτυξη του ΟΗΕ (UN Decade of Ocean Science for Sustainable Development) 2021-2030, προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη στρατηγικών προσαρμογής και επιστημονικά τεκμηριωμένων πολιτικών αντιμετώπισης της παγκόσμιας κλιματικής αλλαγής, να ανασχεθεί η υποβάθμιση των ωκεανών και να υποστηριχθεί η εφαρμογή της Ατζέντας 2030.

**SUSTAINABLE
DEVELOPMENT
GOALS**

2021 United Nations Decade
2030 of Ocean Science
for Sustainable Development

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΜΑΣ ΣΤΟΥΣ ΣΤΟΧΟΥΣ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

13 ΔΡΑΣΗ ΓΙΑ
ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Ανάληψη άμεσης δράση για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και των συνεπειών της. Ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της προσαρμοστικής ικανότητας έναντι των κλιματικών κινδύνων και των φυσικών καταστροφών. Ενσωμάτωση των κλιματικών μέτρων στις εθνικές πολιτικές, στρατηγικές και σχεδιασμούς. Βελτίωση της εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης, καθώς και των ατομικών και θεσμικών δυνατοτήτων για τον μετριασμό, την προσαρμογή και τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την έγκαιρη προειδοποίηση.

14 ΖΩΗ
ΣΤΟ ΝΕΡΟ

Διατήρηση και αειφορική χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων μέσω της βιώσιμης ανάπτυξης. Προστασία και αποκατάσταση των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων. Βελτίωση της επιστημονικής γνώσης σχετικά με την υγεία των ωκεανών. Προστασία των παράκτιων και θαλάσσιων περιοχών.

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΕΩΝ;

Η αξία των δεσμεύσεων έγκειται στη δυνατότητα ανταπόκρισης σε τοπικά ζητήματα που σχετίζονται με τη διαχείριση θημώνων και παράκτιων οικοσυστημάτων Ποσειδωνίας στη Μεσόγειο. Οι δεσμεύσεις πρέπει να έχουν ουσιαστικό νόημα και να στηρίζονται -κατά προτίμηση- σε τεχνικά και επιστημονικά δεδομένα και σε μέτρα διαχείρισης που είναι αποδεδειγμένα βιώσιμα και αποτελεσματικά. Με αδύναμες ή αόριστες δεσμεύσεις ελλοχεύει ο κίνδυνος να δυσφημιστεί η συλλογική προσέγγιση της Κοινής Χάρτας και να σπαταληθούν οι πόροι των συμμετεχόντων με μικρή απόδοση της καταβληθείσας προσπάθειας.

Κάθε δέσμευση θα πρέπει να είναι ρεαλιστική και εφικτή στο πλαίσιο των ικανοτήτων και δυνατοτήτων του φορέα που την αναλαμβάνει, και να υλοποιείται εντός καθορισμένου χρονικού πλαισίου.

Η Κοινή Χάρτα στοχεύει να προτείνει μια σειρά δεσμεύσεων που βασίζονται στις κοινές αξίες και τους στόχους που περιεγράφηκαν προηγουμένως και είναι διαμορφωμένες ώστε να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα, τις προτεραιότητες και τους τρόπους δράσης διαφορετικών ομάδων ενδιαφερομένων, όπως μεταξύ άλλων, διοικήσεις και διαχειριστές παραλιών, οικονομικοί παράγοντες, ενώσεις και ιδρύματα και εκπαιδευτικοί φορείς.

Δράσεις

Έρευνα
Παρακολούθηση
Παροχή οικονομικής
στήριξης
Ηγεσία
Συμμετοχική
διακυβέρνηση
Αυξημένη
ευαισθητοποίηση και
συνηγορία

Μέτρα πολιτικής

Νόμοι και
Κανονισμοί
Κίνητρα
Πολιτικές
κατευθύνσεις και
Στρατηγικές

Δράσεις με θετικό αντίκτυπο

Διατήρηση
οικοσυστημάτων
Διατήρηση
των θημώνων
Ποσειδωνίας

Πορεία προς την αναγνώριση και διατήρηση του φυσικού χαρακτήρα των Μεσογειακών παραλιών και οι δεσμεύσεις δράσης που πρέπει να αναληφθούν για την επίτευξη της μακροπρόθεσμης προστασίας του.

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΝΑ ΔΕΣΜΕΥΤΟΥΝ ΣΤΗ ΧΑΡΤΑ;

Η διοίκηση, κεντρική, περιφερειακή ή τοπική μπορεί να δεσμευτεί στην Κοινή Χάρτα μέσω δράσεων που είτε στοχεύουν σε ένα επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, είτε αποσκοπούν στη δημιουργία των απαραίτητων προϋποθέσεων για αυτό (ευνοϊκό περιβάλλον και μέτρα πολιτικής).

Τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να δεσμευτούν υπέρ της δημιουργίας ευνοϊκών προϋποθέσεων για τις Μεσογειακές παραλίες με Ποσειδωνία μέσω άμεσων και έμμεσων μέτρων, όπως η ενίσχυση της έρευνας στις περιοχές τους σχετικά με τη δυναμική των παραλιών, τα λιβάδια και τους θημώνες Ποσειδωνίας. Οι δεσμεύσεις μπορούν, ακόμα, να περιλαμβάνουν παρεμβάσεις ή προγράμματα με στόχο την άμεση και έμμεση βελτίωση της τοπικής **συμμετοχής** και διαβούλευσης, εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού μέσω ΜΜΕ, **χρηματοδότηση** προγραμμάτων μακροπρόθεσμης **παρακολούθησης** με στόχο την επίβλεψη δραστηριοτήτων αποκατάστασης και διατήρησης παραλιών, και δράσεις που αφορούν **ηγεσία** και **διακυβέρνηση**.

Αυτές οι δράσεις ενεργοποίησης αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για την **προώθηση αποτελεσματικών πολιτικών και κανονισμών** που μπορεί να περιλαμβάνουν στρατηγικές, παρεμβάσεις ή προγράμματα παροχής κινήτρων με στόχο τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης της Ποσειδωνίας και των θημώνων της, τόσο άμεσα όσο και έμμεσα. Κάτι τέτοιο μπορεί να περιλαμβάνει κανονισμούς για μια συντονισμένη φιλοπεριβαλλοντική διαχείριση των θημώνων Ποσειδωνίας, τη διαχείριση των επιπτώσεων της αγκυροβόλησης και των εργαλείων αλιείας ή της ποιότητας των υδάτων, τη χάραξη πολιτικών για διαμόρφωση

κατευθυντήριων γραμμών και πρωτοκόλλων για τη διαχείριση παραλιών με θημώνες ή δράσεις με χρήση λύσεων αποκατάστασης των αμμοθινών/παραλιών ή του θαλάσσιου περιβάλλοντος με βάση τους θημώνες Ποσειδωνίας. Δεδομένου ότι η συμπεριφορά των τουριστών διαμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό από τις υφιστάμενες **πολιτικές προβολής** και **μάρκετινγκ των προορισμών και του κλάδου**, πολιτικές, προγράμματα ή κίνητρα που λειτουργούν υπέρ της διατήρησης του φυσικού χαρακτήρα των Μεσογειακών παραλιών με Ποσειδωνία έχουν ιδιαίτερη σημασία όταν οδηγούν σε δεσμεύσεις στοχευμένες προς τον τουρισμό.

Οι επιθυμητές δράσεις με ισχυρό αντίκτυπο περιλαμβάνουν δεσμεύσεις που αποσκοπούν στην **άμεση βελτίωση της διατήρησης των συστημάτων Ποσειδωνίας, ακτών και αμμοθινών**. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν τη δέσμευση για τη διατήρηση των θημώνων σε όλες τις παραλίες, ιδιαίτερα σε ευαίσθητες σε διάβρωση θέσεις, περιοχές με υψηλή βιοποικιλότητα και προστατευόμενες περιοχές, όπως οι περιοχές Natura 2000. Επιπλέον, μπορεί να περιλαμβάνουν δεσμεύσεις για την αύξηση της έκτασης προστατευόμενων περιοχών με Ποσειδωνία ενσωματώνοντας διαχειριστικά στοιχεία τόσο για το θαλάσσιο όσο και για το παράκτιο περιβάλλον.

Για διοικητικούς φορείς και άλλα σώματα αρμόδια για τη διαχείριση παραλιών, η Χάρτα προτείνει τους ακόλουθους ειδικότερους τομείς δεσμεύσεων, επιπλέον των οποίων οι υπογράφωντες καλούνται να προτείνουν και να διαμορφώσουν πρόσθετες, συγκεκριμένες για κάθε εμπλεκόμενο, δεσμεύσεις όπως προαναφέρθηκε:

Οι παραλίες με Ποσειδωνία βοηθούν στην προστασία των ακτών από τη διάβρωση, συγκρατούν την άμμο και ενισχύουν τη βιοποικιλότητα.

1

Παροχή πόρων για τη χρηματοδότηση ή/και την εφαρμογή διαχειριστικών πρακτικών που προάγουν τη βιώσιμη διαχείριση και διατήρηση των θημώνων Ποσειδωνίας και των μεσογειακών παράκτιων οικοσυστημάτων συνολικά.

2

Αποφυγή της χρήσης βαρέων μηχανημάτων, ειδικά σε ευαίσθητες περιοχές.

3

Όπου επιτρέπεται η απομάκρυνση των θημώνων Ποσειδωνίας, **χρήση μόνο ήπιων μεθόδων** (χειροκίνητη διαλογή, κοσκίνισμα) που επιτρέπουν τον διαχωρισμό των απορριμμάτων από τους θημώνες Ποσειδωνίας.

4

Μελέτη της αρχικής κατάστασης πριν αποφασιστεί η διαχειριστική πρακτική που θα υιοθετηθεί, για την καλύτερη κατανόηση της βέλτιστης διαχειριστικής στρατηγικής για τους θημώνες Ποσειδωνίας και τα παράκτια οικοσυστήματα (π.χ. διατήρηση θημώνων Ποσειδωνίας στην ακτή, προσωρινή απομάκρυνση των θημώνων κατά τη θερινή περίοδο με αποθήκευση επιτόπου και επιστροφή στην ακτή μετά το πέρας της τουριστικής περιόδου).

5

Ανάπτυξη και εφαρμογή δράσεων ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης σχετικά με τους θημώνες και τα λιβάδια Ποσειδωνίας που απευθύνονται σε όλους τους χρήστες της παραλίας.

6

Προαγωγή ή/και χρηματοδότηση ερευνητικών δράσεων για τη βελτίωση της υπάρχουσας γνώσης όσον αφορά τη σχέση της Ποσειδωνίας με τα παράκτια οικοσυστήματα.

7

Συμπερίληψη στους διαγωνισμούς παραχώρησης και εκμετάλλευσης παραλιών ειδικής ρήτρας για τη βιώσιμη διαχείριση των θημώνων Ποσειδωνίας.

8

Άλλες δράσεις που εστιάζουν στους κοινωνικούς στόχους και υποστηρίζουν τις δράσεις ενεργοποίησης σχετικά με τη διαχείριση των θημώνων Ποσειδωνίας (π.χ. υποστήριξη και προώθηση νομοθεσίας για την προστασία των θημώνων Ποσειδωνίας).

**ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ
ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ ΜΕ
ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ**

ΔΙΟΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΠΑΡΑΛΙΩΝ

Soniabonet | Dreamstime.com

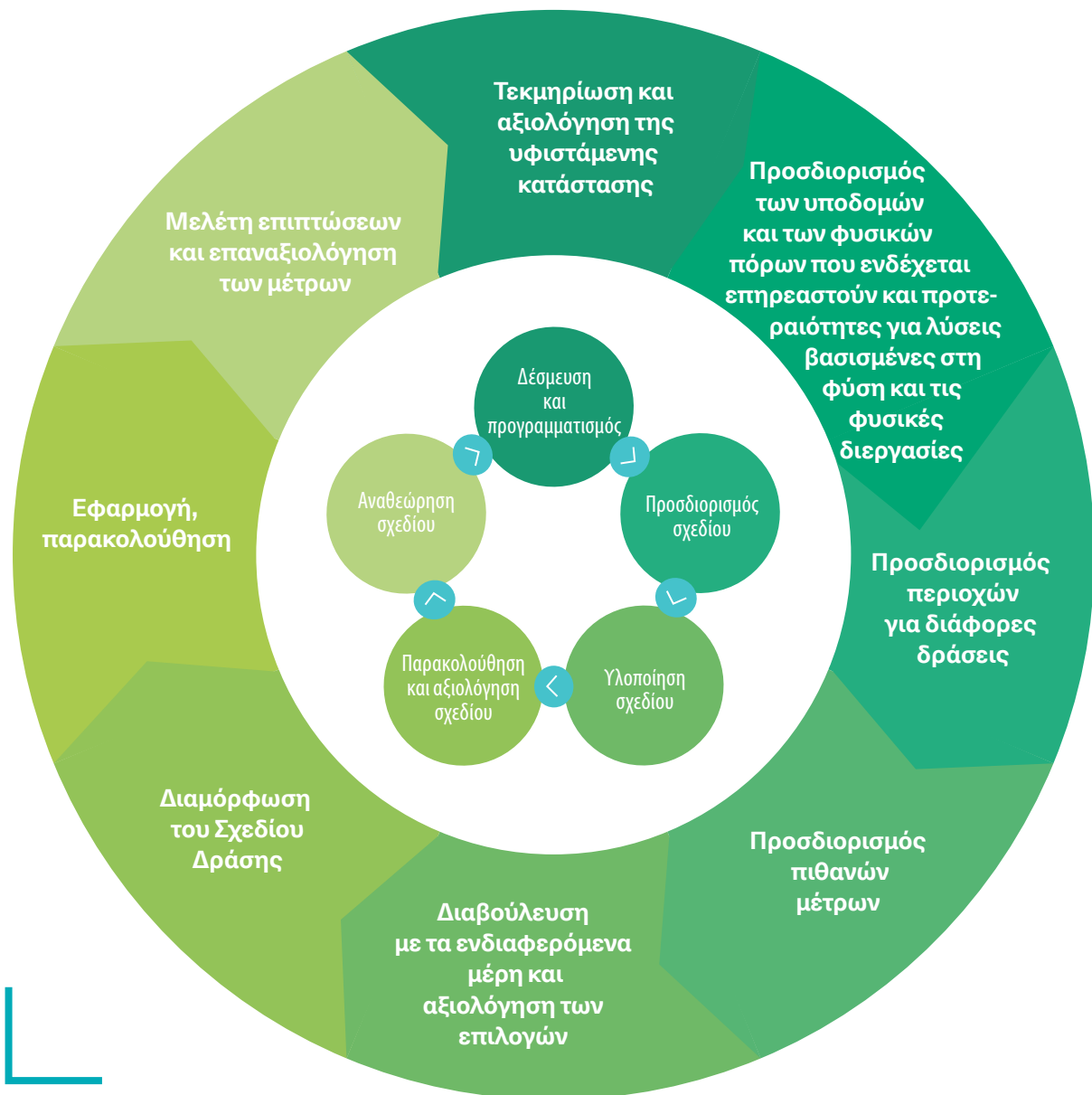
Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΠΑΡΑΛΙΩΝ ΕΧΟΥΝ ΚΑΘΟΡΙΣΤΙΚΟ ΡΟΛΟ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΚΤΩΝ

Ενώ οι εθνικές πολιτικές μπορεί να καθορίζουν γενικά σχέδια για την ακτογραμμή και τη διαχείριση ή να καθορίζουν τις χρήσεις γης, τα τοπικά συμβούλια, οι δημοτικές αρχές και οι διαχειριστές προστατευόμενων περιοχών (σε συγκεκριμένες περιπτώσεις) εφαρμόζουν τις ρυθμίσεις για τη χρήση των παράκτιων περιοχών, την οριοθέτηση των δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών για τους χρήστες της παραλίας.

Η ανάπτυξη ενός σχεδίου δράσης θέτει το πλαίσιο για τη διερεύνηση των υφιστάμενων συνθηκών και των μελλοντικών δράσεων που θα συμβάλλουν στη διατήρηση των Μεσογειακών παραλιών της με Ποσειδωνία. Οι δεσμεύσεις για την επικύρωση των σχεδίων δράσης βάσει συγκεκριμένου πλαισίου διευκολύνουν τη λήψη αποφάσεων.

Πλαίσιο Σχεδίου Δράσης που αναπτύχθηκε για παραλίες με Ποσειδωνία, βασισμένο στην εμπειρία από διάφορες περιοχές της Μεσογείου (IUCN, 2022).

ΔΕΣΜΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ «SMART» ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Κάθε δέσμευση ή πακέτο δεσμεύσεων που επιλέγει να τηρήσει ο υπογράφων μέσω της συμμετοχής του στην Κοινή Χάρτα, τίθεται σε εφαρμογή μέσω **κριτηρίων SMART** (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound). Ακολουθώντας ένα σύνολο σαφώς καθορισμένων κριτηρίων, οι υπογράφοντες είναι σε θέση να ορίσουν ρεαλιστικούς στόχους με ουσιαστικά και εφικτά αποτελέσματα. Έτσι, επιδιώκεται η καθιέρωση ενός πλαισίου για την ανάπτυξη συγκεκριμένων, μετρήσιμων, εφικτών, συναφών και χρονικά προσδιορισμένων στόχων, αυξάνοντας την πιθανότητα επίτευξής τους και την αποτελεσματικότητα χρήσης των διαθέσιμων πόρων.

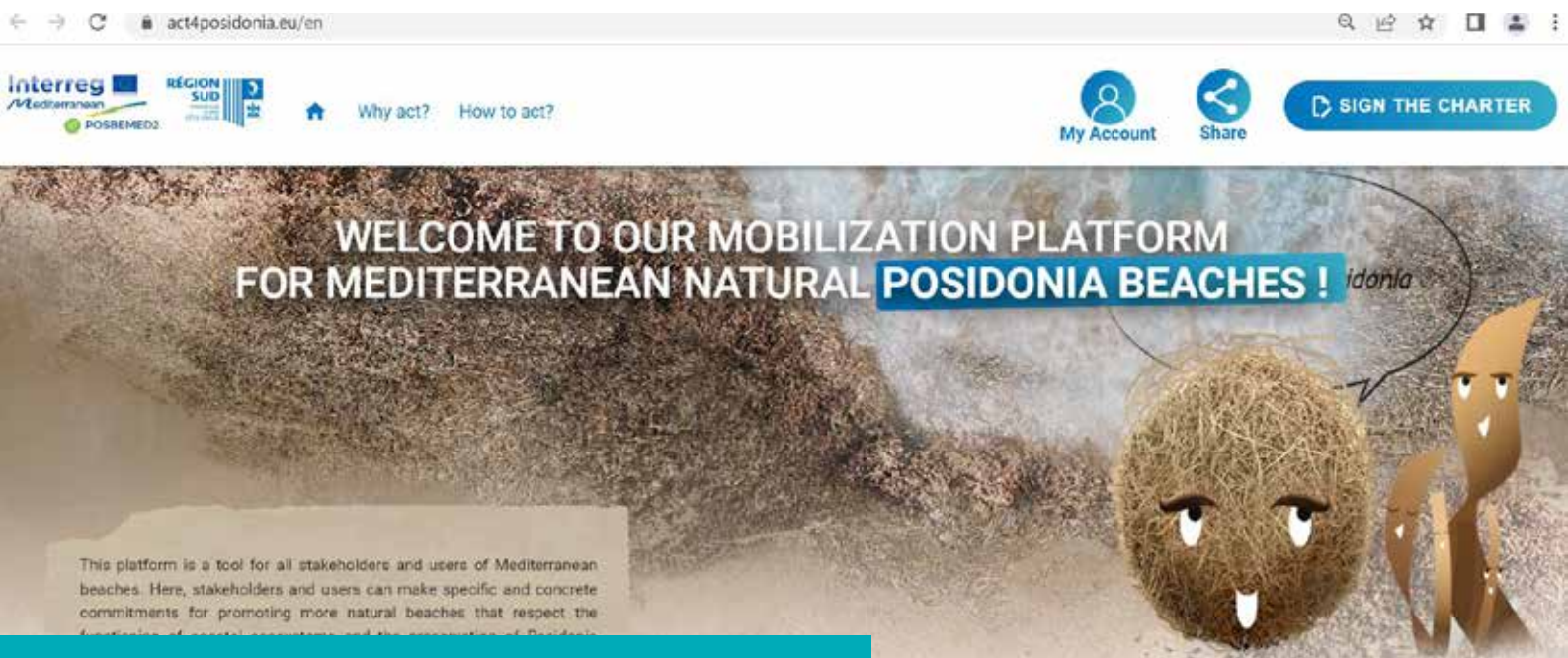
Παράδειγμα διατύπωσης μιας δέσμευσης σύμφωνα με τα κριτήρια SMART:

«Ο δήμος μου δεσμεύεται να υλοποιήσει ένα πρόγραμμα ευαισθητοποίησης για τους ντόπιους κατοίκους και τους επισκέπτες της παραλίας το οποίο θα προάγει την αξία των παραλιών με Ποσειδωνία, καθώς και να περιορίσει την απομάκρυνση θημάτων από όλες τις προστατευόμενες περιοχές ή από αυτές που εμφανίζουν διάβρωση. Το πρόγραμμα θα διαρκέσει από το 2022 έως το 2025. Θα παρακολουθούμε την εξέλιξη αυτής της δέσμευσης μέσω τεσσάρων ετήσιων εκθέσεων για τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται (μία ανά έτος), στις οποίες θα αποτυπώνεται το ποσοστό των επισκεπτών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, οι αλλαγές αντιλήψεων σχετικά με τους θημώνες Ποσειδωνίας, καθώς και πιθανές προσαρμογές που πρέπει να γίνουν καθ' όλη την πορεία του προγράμματος προκειμένου να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα».

SMART

	Κάθε δέσμευση πρέπει να	Απαραίτητα στοιχεία της δέσμευσης
Σ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ	Καθορίζει έναν συγκεκριμένο ή πολλαπλούς στόχους, για τους οποίους θα προσδιορίζονται οι εμπλεκόμενοι, ο τόπος και οι δράσεις.	<ul style="list-style-type: none">• Ο εμπλεκόμενος που είναι υπεύθυνος για την τήρηση της δέσμευσης και την αναφορά της προόδου. Εάν πρόκειται για κοινή δέσμευση, πρέπει να προσδιορίζονται τα ονόματα όλων των ενδιαφερόμενων μερών.• Το είδος (ενεργοποίηση, χάραξη πολιτικής, υλοποίηση) και η περιγραφή κάθε στόχου.• Ένα Σχέδιο Δράσης που περιγράφει πώς θα επιτευχθεί ο στόχος.• Η τοποθεσία υλοποίησης της δράσης.• Το κοινό στο οποίο απευθύνεται ο κάθε στόχος.
Μ ΜΕΤΡΗΣΙΜΗ	Είναι μετρήσιμη, με καταγεγραμμένη αρχική κατάσταση και σαφείς δείκτες παρακολούθησης της προόδου.	<ul style="list-style-type: none">• Αρχική κατάσταση της δράσης.• Ημερομηνία έναρξης και λήξης της δράσης.• Δείκτες για την αξιολόγηση της δράσης.• Μηχανισμός αναφοράς και αποτίμησης του τρόπου και του βαθμού επίτευξης του στόχου.
Ε ΕΦΙΚΤΗ	Είναι συνεπής με την πρόοδο που έχει επιτευχθεί στο παρελθόν, διασφαλίζοντας ότι υπάρχουν επαρκείς οικονομικοί πόροι και ανθρώπινο δυναμικό για την επίτευξη του στόχου.	<ul style="list-style-type: none">• Εκτίμηση των συνολικών δαπανών για την ολοκλήρωση της δράσης.• Προσδιορισμός των χρηματικών πόρων και της προέλευσής τους (δημόσιοι, ιδιωτικοί, αυτοχρηματοδότηση) καθώς και το αν οι πόροι αυτοί έχουν ήδη εξασφαλιστεί.
Σ ΣΥΝΑΦΗΣ	Σχετίζεται με τις προτεραιότητες διατήρησης και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Μεσογειακές φυσικές παραλίες καθώς και με το σχετικό εθνικό πλαίσιο.	<ul style="list-style-type: none">• Στόχοι δέσμευσης για τη διατήρηση της θαλάσσιας βλάστησης και τη διαχείριση των θημώνων Ποσειδωνίας.• Ευθυγράμμιση με τις εθνικές/τοπικές υποχρεώσεις και συμμετοχική προσέγγιση.• Εξέταση πιθανών προκλήσεων που σχετίζονται με την πανδημία Covid-19.
Τ ΧΡΟΝΙΚΑ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΕΝΗ	Έχει συγκεκριμένο και ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα.	<ul style="list-style-type: none">• Χρονικά ορόσημα με ημερομηνίες έναρξης και λήξης.

Η ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ

Για την ενεργοποίηση της **Κοινής Χάρτας Δέσμευσης Διατήρησης των Μεσογειακών Ακτών με Ποσειδωνία** δημιουργήθηκε μια διαδικτυακή πλατφόρμα. Η πλατφόρμα παρέχει τα εργαλεία για την καταγραφή και τη διαμόρφωση δεσμεύσεων και στόχων ειδικά για κάθε υπογράφο, καθώς και πληροφορίες για τη σημασία των συστημάτων Ποσειδωνίας, ακτών και αμμοθινών στη Μεσόγειο και τη διατήρησή τους. Οι δεσμεύσεις και οι στόχοι αναπτύσσονται μέσω του **Εντύπου Δέσμευσης για Δράση**, στο οποίο περιγράφεται ένα σχέδιο δράσης για την εκπλήρωση των προτεινόμενων δεσμεύσεων κάθε ενδιαφερόμενου σύμφωνα με τα κριτήρια SMART.

Αφού αναπτύξει τις δεσμεύσεις, κάθε ενδιαφερόμενος υπογράφει τη Χάρτα μέσω της διαδικτυακής πλατφόρμας.

Οι υπογράφοι έχουν την ευκαιρία να παρουσιάσουν την πορεία των δεσμεύσεών τους μέσω διαδικτυακών μαρτυριών που αναδεικνύουν αυτά τα σημαντικά επιτεύγματα. Το λογότυπο κάθε υπογράφοντος προστίθεται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα για να δημοσιοποιήσει τη δέσμευσή του στη Χάρτα και να ενθαρρύνει άλλους ενδιαφερόμενους να μοιραστούν αυτές τις κοινές αξίες και να εργαστούν από κοινού για τη διατήρηση των φυσικών παραλιών της Μεσογείου.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ

ΟΝΟΜΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΟΥ/ΩΝ / ΦΟΡΕΑ/ΩΝ		
ΠΡΟΣΩΠΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ (όνομα, θέση, διεύθυνση email)		
ΔΕΣΜΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΟΠΟΙΑ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΕΙ ΑΥΤΗ Η ΔΡΑΣΗ (μεμονωμένη ή πολλαπλή)		
ΕΙΔΟΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ (δράση ενεργοποίησης, δράση πολιτικής, δράση με αντίκτυπο, άλλος τύπος δράσης)		
ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ/ΕΩΝ		
ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ / ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		
ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ/ΕΣ ΠΟΥ ΣΤΟΧΕΥΕΙ/ΟΥΝ Η/ΟΙ ΔΕΣΜΕΥΣΗ/ΕΙΣ		
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	Ημερομηνία έναρξης	
	Ημερομηνία λήξης	
ΣΤΟΧΟΙ (Οι στόχοι πρέπει να είναι SMART, δηλαδή συγκεκριμένοι, μετρήσιμοι, εφικτοί, συναφείς, χρονικά προσδιορισμένοι)		
ΜΕΤΡΗΣΙΜΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ		
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ		
ΠΟΡΟΙ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ (προϋπολογισμός, προσωπικό)		
ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΠΡΟΟΔΟΥ (ΚΑΙ ΑΡΧΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ)		
ΠΙΘΑΝΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ		
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΚΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ		

ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ

(Διαλέξετε μία ή περισσότερες επιλογές)

- Η δέσμευση συνδέεται με μια σημαντική εκδήλωση (π.χ. Σύνοδος Κορυφής για τους Ωκεανούς, Δεκαετία των Ωκεανών κ.λπ.)
- Η δέσμευση ευθυγραμμίζεται με τις Εθνικές Προτεραιότητες
- Η δέσμευση ευθυγραμμίζεται με το Παγκόσμιο Πλαίσιο για τη Βιοποικιλότητα μετά το 2020 (Post 2020 Global Biodiversity Framework)

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΑ ΑΡΧΕΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΕΝΤΥΠΟ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΓΙΑ ΔΡΑΣΗ (ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΟ)

Ο/Η ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ/ΟΥΣΑ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΒΕΒΑΙΩΝΕΙ ΟΤΙ:

- ✔ Η δέσμευση είναι SMART (Συγκεκριμένη, Μετρήσιμη, Εφικτή, Συναφής, Χρονικά Προσδιορισμένη).
- ✔ Η πρόοδος υλοποίησης της δέσμευσης και επίτευξης των σχετικών στόχων θα παρουσιάζεται τακτικά (π.χ. ετησίως).
- ✔ Οποιοσδήποτε διευκρινίσεις απαιτούνται σχετικά με τη δέσμευση θα παρέχονται κατόπιν αιτήματος.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Η Χάρτα είναι ανοιχτή για υπογραφή από κάθε οργανισμό και ενδιαφερόμενο μέρος. Δεν αποτελεί επίσημη πιστοποίηση και μπορεί να προσαρμοστεί στις συνθήκες οποιασδήποτε χώρας ή περιφέρειας. Η συμμετοχή στη Χάρτα είναι δωρεάν και αποτελεί ένα πρώτο βήμα προς την υποστήριξη της σταδιακής εφαρμογής καλών πρακτικών.

Ελπίζουμε ότι στο εγγύς μέλλον οι διοικητικές/διαχειριστικές αρχές που αποτελούν μέρη της Κοινής Χάρτας θα είναι σε θέση να συντονίσουν τις προσπάθειές τους, να ανταλλάξουν εμπειρίες και να δημιουργήσουν δείκτες αναφοράς καλών πρακτικών, καθώς και να αναπτύξουν κίνητρα στις κοινότητές τους για να γίνει πραγματικότητα το όραμα για **Παραλίες με Μεσογειακό Χαρακτήρα**.

Η παρούσα Χάρτα προέρχεται από το ευρωπαϊκό έργο POSBEMED2, που υλοποιείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Interreg MED. Σχεδιάστηκε για να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σήμερα οι παραλίες της Μεσογείου, προωθώντας ένα διαχειριστικό μοντέλο που εναρμονίζεται με τις φυσικές διεργασίες και υποστηρίζοντας στρατηγικές σχεδιασμού που αναγνωρίζουν την αξία των συστημάτων Ποσειδωνίας, ακτών και αμμοθινών. Δομείται μέσω της συνεργασίας αποκεντρωμένων διοικήσεων, διαχειριστών παραλιών, επιστημονικών εταιρών, παικτών του τουρισμού, φορέων και τοπικών κοινοτήτων.

REGIONE AUTONOMA
DE SARDIGNA
REGIONE AUTONOMA
DELLA SARDEGNA

Σε συνεργασία με:

Έργο συγχρηματοδοτούμενο από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης¹

¹ Η Γενική Διεύθυνση Προστατευόμενων Περιοχών και Βιοποικιλότητας της Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης των Βαλεαρίδων Νήσων δεν χρηματοδοτείται από πόρους του ΕΤΠΑ

**ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ
ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ
ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ
ΜΕ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ**

ΜΟΙΡΑΣΤΕΙΤΕ ΤΙΣ ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΣΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΡΓΟ ΜΑΣ

Εάν επιθυμείτε να συμμετάσχετε και να υπογράψετε την Κοινή Χάρτα Δεσμεύσεων, να μοιραστείτε τις βέλτιστες πρακτικές σας και να μάθετε περισσότερα για το έργο μας, επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: <https://posbemed2.interreg-med.eu/>

Για ερωτήσεις σχετικά με την Χάρτα επικοινωνήστε με τα ακόλουθα εθνικά και περιφερειακά σημεία επαφής:

Χώρα / περιφέρεια	Οργανισμός	Πληροφορίες επικοινωνίας
Κροατία	Natura-Jadera	Nives Rogoznica nives.rogoznica@natura-jadera.com
Κύπρος	Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας Ενάλια Φύσις	Μάριος Παπαγεωργίου m.papageorgiou@enaliaphysis.org.cy
Γαλλία	Region SUD	Stéphanie Oudin Posbemed2@maregionsud.fr
Ελλάδα	Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (ΕΕΠΦ) Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ)	Χαρά Αγάογλου chagaoglou@eepf.gr Νικόλαος Παπαδόπουλος n.papadopoulos@pkm.gov.gr
Ιταλία	Αυτόνομη Περιφέρεια της Σαρδηνίας Ινστιτούτο Μελέτης Ανθρωπογενών Επιπτώσεων και Βιωσιμότητας στο Θαλάσσιο Περιβάλλον του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας (CNR - IAS)	Laura Santona posbemed2ras@gmail.com Simone Simeone simone.simeone@cnr.it
Ισπανία και ευρύτερη περιοχή της Μεσογείου	Κέντρο Μεσογειακής Συνεργασίας της Διεθνούς Ένωσης για τη Προστασία της Φύσης (IUCN)	Maria del Mar Otero mariadelmar.otero@iucn.org

ΚΟΙΝΗ ΧΑΡΤΑ ΔΕΣΜΕΥΣΗΣ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΩΝ ΑΚΤΩΝ ΜΕ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑ

Έκδοση: Διεθνής Ένωση για την Προστασία της Φύσης (IUCN),
Κέντρο Μεσογειακής Συνεργασίας, 2022.
www.iucn.org

Επιμέλεια ελληνικής μετάφρασης:
Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης